

Голас Радзімы

№ 22 (1904)
30 мая 1985 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Выдаецца з 1955 г.
Цана 4 кап.

На ўрадлівых землях Палесся, адваяваных у балот меліяратарамі, з'явілася шмат заможных гаспадарак з мільённымі прыбыткамі. Адно з іх, племзавод «Ведрыч», узначальвае Леанід Глытаў. Шмат часу патрабуе ад Глытава пасада дырэктара. Ад працы застаюцца толькі рэдкія вольныя гадзіны, якія ён любіць правесці разам з сынамі Сярогам і Сашам, раздзяліць іх школьныя клопаты, павудзіць рыбу або проста прайсціся гаманлівымі бярозавымі ўзлескамі і ўзмежжамі шырокіх палёў, радуючыся і здзіўляючыся непаўторнасці палескіх краявідаў. НА ЗДЫМКУ: Леанід ГЛЫТАЎ з сынамі Сашам і Сярогам. [Нарыс пра Л. Глытава «Гаспадар» змешчаны на 3-й стар.].
Фота П. КАСТРАМЫ.

падзеі · людзі · факты

падзеі · людзі · факты

падзеі · людзі · факты

ПРЭМ'ЕР-МІНІСТР РЭСПУБЛІКІ ІНДЫІ РАДЖЫЎ ГАНДЗІ — ГОСЦЬ БЕЛАРУСІ

Сталіцу Савецкай Беларусі наведаў Прэм'ер-Міністр Рэспублікі Індыі Раджыў Гандзі, які знаходзіўся ў нашай краіне з 21 па 26 мая з афіцыйным дружальным візітам на запрашэнні савецкага кіраўніцтва. У Крамлі адбыліся перагаворы Генеральнага сакратара ЦК КПСС М. С. Гарбачова і Прэм'ер-Міністра Рэспублікі Індыі Раджыва Гандзі. У ходзе перагавораў, якія праходзілі ў атмасферы дружбы і поўнага ўзаемаразумення, былі абмеркаваны ключавыя пытанні савецка-індзейскіх адносін, а таксама актуальныя міжнародныя праблемы. Удзельнікі перагавораў падкрэслілі прынцыповае значэнне рэгулярных кантактаў на вышэйшым узроўні як важнага інструмента ўмацавання адносін дружбы і даверу паміж дзвюма краінамі. Былі выпрацаваны і падпісаны М. С. Гарбачовым і Р. Гандзі важныя савецка-індзейскія дакументы.

У Мінску Раджыва Гандзі сустракалі кіраўнікі рэспублікі, прадстаўнікі працоўных Мінска. Адбылася сустрэча Прэм'ер-Міністра Індыі з кіраўнікамі рэспублікі. Старшыня Савета Міністраў БССР У. Бровікаў азнаёміў гасця з поспехамі рэспублікі ў эканамічным, сацыяльным і культурным развіцці, раскажаў аб удзеле Беларусі ў розных галінах савецка-індзейскага супрацоўніцтва.

Прэм'ер-Міністр Індыі высока ацаніў вынікі перагавораў з савецкімі кіраўнікамі, падкрэсліў, што падпісанне ў Маскве індзейска-савецкіх дакументаў, несумненна, унесуць важкі ўклад у расшырэнне супрацоўніцтва ў самых розных галінах.

УЗНАГАРОДЫ

ОРДЭН ГОРАДУ

Горад Барысаў Мінскай вобласці ўзнагароджаны ордэнам Айчыннай вайны I ступені. Так адзначаны ратны подзвіг яго жыхароў у гады Вялікай Айчыннай вайны і іх працоўныя здзяйсненні ў мірны час.

На ўрачыстасцях, прысвечаных 40-годдзю Вялікай Перамогі і ўручэнню гораду высокай узнагароды, пабывалі ветэраны з многіх куткоў краіны — удзельнікі аперацыі «Баграціён», якія вызвалілі Барысаў, пасланцы воінскіх часцей, што носяць назву «Барысаўскіх», госці з Мінска, іншых гарадоў

і раёнаў Беларусі. Адбылося ўрачыстае пасяджэнне гарадскога камітэта партыі і Савета народных дэпутатаў з удзелам ветэранаў партыі і Вялікай Айчыннай вайны, прадстаўнікоў працоўных калектываў і воінаў Барысаўскага гарнізона.

Перад прысутнымі выступіў першы сакратар ЦК Кампартыі Беларусі М. Слюнькоў. Ён павіншаваў барысаўчан і ўручыў ім высокую ўзнагароду.

НА ЗДЫМКУ: у час ўручэння ўзнагароды.

Р. Гандзі падкрэсліў уклад Беларусі ў перамогу савецкага народа над гітлераўскім фашызмам. Гэта перамога, сказаў ён, была атрымана цаной вялікіх ахвяр савецкага народа, дзякуючы яго гераізму і мужнасці.

Госць сустрэўся з вядомым беларускім графікам, заслужаным дзеячам мастацтваў БССР, лаўрэатам Міжнароднай прэміі імя Джавахарла Нэру Г. Паплаўскім.

Р. Гандзі ўсклаў вянок на плошчы Перамогі да помніка-абеліска воінам Савецкай Арміі і партызанам, якія праявілі мужнасць і гераізм у баях за вызваленне Радзімы ад фашысцкіх захопнікаў.

Раджыў Гандзі наведаў Мінскі завод электронных вылічальных машын імя Арджанікідзе, пабыў на Выстаўцы дасягненняў народнай гаспадаркі БССР.

24 мая Р. Гандзі адбыў з Мінска ў Фрунзе.

Перад адлётам на радзіму Прэм'ер-Міністр Рэспублікі Індыі Раджыў Гандзі сказаў журналістам, што перагаворы з савецкімі кіраўнікамі будуць садзейнічаць далейшаму ўмацаванню і раней блізкіх адносін паміж Індыяй і Савецкім Саюзам. Прынята сумесная савецка-індзейская Заява.

НА ЗДЫМКУ: у час ускладання вянка да манумента-абеліска на плошчы Перамогі ў Мінску.

ВІЗІТЫ

ЗНАХОДЖАННЕ ПАСЛА АФГАНІСТАНА

Адбыўся візіт у нашу рэспубліку Надзвычайнага і Паўнамоцнага Пасла Дэмакратычнай Рэспублікі Афганістан Хабіба Мангала. У час знаходжання ў Мінску ён сустрэўся са Старшынёй Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР І. Паляковым. Пасол нанёс таксама візіт міністру замежных спраў БССР А. Гурыновічу. Афганскі госць зрабіў экскурсію па гораду, аглядзеў новыя раёны жыллёвага будаўніцтва, метрапалітэн беларускай сталіцы.

З ВЫСОКАЙ ТРЫБУНЫ

ВЫСТУПЛЕННЕ ПРАДСТАЎНІКА БССР

Праходзячая ў Нью-Йорку сесія эканамічнага і сацыяльнага савета ААН разглядае адно з важных пытанняў свайго парадку дня — «Ажыццяўленне праграмы дзеянняў на другое дзесяцігоддзе па барацьбе супраць расізму і расавай дыскрымінацыі». Выступаючы ў дыскусіі па данамаў пытанню, пастаянны прадстаўнік Беларускай ССР пры ААН А. Шэльдаў, у прыватнасці, сказаў, што, нягледзячы на прыкладаемыя, у тым ліку ААН, намаганні па барацьбе з рознымі формамі расізму, сусветнае супольніцтва вымушана чаргова раз канстатаваць, што ідэалогія і практыка расізму і расавай дыскрымінацыі, якія з'яўляюцца абуральнай знявагай сумлення і годнасці чалавечай асобы, працягваюць існаваць. Яны атручваюць міжнародную атмасферу, сталі пастаяннай крыніцай напружанасці і канфліктаў.

Найбольш агіднай формай расізму з'яўляецца палітыка і практыка апартаіду, праводзімая расісцкім рэжымам Партэрыі.

Палітыку і практыку расавай дыскрымінацыі, якая мяжуе з генацыдам, праводзіць Ізраіль у адносінах да палесцінцаў і іншых жыхароў акупіраваных ім арабскіх тэрыторый. Розныя формы расізму і расавай дыскрымінацыі застаюцца да гэтага часу штодзённай з'явай у многіх капіталістычных краінах. Гэта і шматлікія абмежаванні ў правах, якім падвяргаюцца прадстаўнікі нацыянальных меншасцей, гэта і дыскрымінацыя нябелага насельніцтва наогул, гэта і расавае дыскрымінацыя працоўных-мігрантаў з дзяржаў Афрыкі, Азіі і Лацінскай Амерыкі.

Нежаданне рада заходніх дзяржаў спыніць наяўную актывізацыю ў гэтых краінах дзейнасці нацысцкіх, фашысцкіх, неафашысцкіх груп і арганізацый, а таксама каардынацыю гэтай дзейнасці ў міжнародным маштабе з'яўляецца абуральным парушэннем мэт і прынцыпаў Статута ААН.

ГОСЦІ 3-ЗА МЯЖЫ

ДЭЛЕГАЦЫЯ З ЧЭХАСЛАВАКІІ

У сталіцы нашай рэспублікі знаходзілася дэлегацыя Цэнтральнага Камітэта Саюза чэхаславацка-савецкай дружбы на чале са старшынёй Славацкага нацыянальнага савета, старшынёй Славацкага Цэнтральнага Камітэта Саюза чэхаславацка-савецкай дружбы В. Шалговічам.

Члены дэлегацыі былі прыняты Старшынёй Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР І. Паляковым.

Чэхаславацкія госці таксама сустрэліся з кіраўнікамі Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з зарубежнымі краінамі, актывістамі рэспубліканскага аддзялення Таварыства савецка-чэхаславацкай дружбы. У ходзе гутаркі былі абмеркаваны пытанні далейшага развіцця сяброўскіх сувязей паміж грамадскасцю Беларусі і Чэхаславакіі.

Члены дэлегацыі наведалі Курган Славы, мемарыяльны комплекс «Хатынь». Да Вечнага агню мемарыяла госці ўсклалі кветкі.

КАРЭЙСКІЯ ЖУРНАЛІСТЫ У МІНСКУ

Журналісты органа ЦК Працоўнай партыі Карэі газеты «Надон сінгун», якія знаходзіліся ў нашай краіне, пабывалі ў Беларусі. У саставе дэлегацыі былі галоўны рэдактар Кім Гі Нам, аглядальнік Пек Дон Гю, карэспандэнт На Ён Голь.

Карэйскіх журналістаў прыняў у ЦК КПБ загадчык аддзела прапаганды і агітацыі С. Паўлаў.

Госці наведалі Выстаўку дасягненняў народнай гаспадаркі БССР, азнаёміліся з экспанатамі Дома-музея і з'езда РСДРП, пабывалі ў Беларуска-афганскай дзяржаўнай гісторыі Вялікай Айчыннай вайны.

АУТАМАТЫЗАЦЫЯ

ДЫСПЛЕЙ ЗАМЕСТ ДЫСПЕТЧАРА

За лічаныя мінуты знаходзяць запчасткі да машын у гарачую пару палых работ механізатары Беларусі. На прадпрыемствах аграпрама завершана ўкараненне сістэмы апэратыўнага абмену неабходнай інфармацыяй з дапамогай камп'ютэра.

У памяць ЭВМ закладзена 150 тысяч назваў вузлоў і дэталей трактароў, аўтамабіляў, іншай тэхнікі. Электроніка ўказвае бліжэйшую базу забеспячэння ці гаспадарку, дзе ёсць патрэбныя дэталі, вызначае найкарацейшы шлях іх дастаўкі па прызначэнню. Апэратыўны пошук удлічвае запчасткі, якія знаходзяцца не толькі на складах, але і ў руху, указвае колькасць і наменклатуру дэталей, якія будуць паступаць з заводаў.

Дакладны матэматычны разлік праграм служыць задачы пераўзбраення сельскай гаспадаркі на аснове сучасных дасягненняў навукі і тэхнікі.

МЕТРАПАЛІТЭНЫ

ДАПАМАГАЮЦЬ СІБІРАКАМ

У Новасібірску будуюцца першыя ў ўсходзе краіны метрапалітэн. Першая яго чарга павінна ўступіць у строй ужо сёлета. На пускавы перыяд у Новасібірск запрошаны высокакваліфікаваныя рабочыя з іншых гарадоў краіны. Першай на дапамогу сібіракам з упураўлення «Мінскметрабуд» прыбыла брыгада на чале з вопытным праходчыкам Леанідам Каваленкам. Мінчане ўдзельнічаюць у праекце тэлеграфна-раёна ад электрадэпо да галоўнай станцыі «Чырвоны праспект».

Усяго ж для ўдзелу ў пусканаладальных работах Новасібірскага метрапалітэна прыедуць з братніх рэспублік пяцьсот пунейцаў, аддзелачнікаў, іншых спецыялістаў.

ВЫСТАЎКІ

АДКРЫЛАСЯ У БРАЦІСЛАВЕ

Аб дасягненнях Савецкай Беларусі ў эканамічным і навукова-тэхнічным развіцці раскажваюць экспанаты выстаўкі, якая адкрылася ў славацкай сталіцы Браціславе.

Азнаёміўшыся з імі, наведвальнікі могуць наглядна пераканацца ў тым, якіх сапраўды грандыёзных поспехаў у розных галінах прамысловасці, у будаўніцтве, у галіне навукі, культуры, спорту і аховы здароўя дабілася Беларусь у пасляваенныя гады. Шматлікія фатаграфіі знаёмяць жыхароў Браціславы з арганізацыяй адпачынку працоўных БССР, раскажваюць аб укладзе гэтай савецкай рэспублікі ў супрацоўніцтва, якое пастаянна расшыраецца і мацнее паміж СССР і ЧССР ва ўсіх галінах жыцця.

ЛЕСАПАСАДКІ

ДУБРОВЫ ІМЯ ПЕРАМОГІ

Закладку юбілейных лясных масіваў разгарнулі палескія лесаводы. Рукатворныя дубровы, гаі, алеі ў гонар 40-годдзя Вялікай Перамогі створаны ў месцах, дзе адбыліся бітвы савецкіх воіск супраць фашысцкіх захопнікаў. Дубы, сосны, елкі, бярозы, ясені пасаджаны на месцах былых акупаў. На палях і высечках прыжывуцца рабіна, алыча, абляпіха.

Даўняе сяброўства звязвае працоўных Маларыцкага раёна Брэсцкай і Ратнаўскага раёна Валынскай абласцей. Вясной 1944 года паблізу ад сяла Макраны беларускія і ўкраінскія партызаны злучыліся з часцямі Савецкай Арміі і ўдзельнічалі ў наступальнай аперацыі. Цяпер на мяжы дзвюх братніх рэспублік — парк дружбы. Тут закладзена юбілейная алея, пасаджаны сотні дубкоў, іншых дрэў і дэкаратывных кустоў.

Марыя Талкачова была сувязной партызанскага атрада, які дзейнічаў пад Крычавам у гады Вялікай Айчыннай вайны. Вораргі схпілі яе, аднак скарыць не змаглі. Марыя герачна загінула, не выдаўшы таварышаў. Імем дзяўчыны назвалі адну з вуліц Крычава, на якой сёння жыве яе сястра. **НА ЗДЫМКУ:** юныя жыхары горада над Сожам слухаюць расказ сястры пра подзвіг Марыі Талкачовай.

Фота В. БЫСАВА.

МІЖНАРОДНЫ МАЛАДЗЁЖНЫ ЦЭНТР РЫХТУЕЦА ДА ФЕСТИВАЛЮ

ТЫСЯЧЫ СЯБРОЎ «ЮНАЦТВА»

Сталіцай XII Сусветнага фестывалю моладзі і студэнтаў будзе Масква. Але фестывальныя маршруты яго дэлегатаў і гасцей пройдуць па ўсяму Савецкаму Саюзу. Адзін з іх прывядзе ў Міжнародны маладзёжны цэнтр «Юнацтва», што знаходзіцца непаладалёку ад сталіцы Беларусі на беразе Мінскага мора.

Маё падарожжа ад горада да «Юнацтва» заняло ўсяго толькі 20 хвілін.

— Шчыра запрашаем! — усміхаюцца мне каля насцей расчыненых варот зусім незнаёмыя хлопцы і дзяўчаты. У руках у іх ведры з фарбай і пендзілі.

— Вы тут працуеце? — пытаюся.

— Не, адпачываем, — смяюцца яны ў адказ. І, бачачы маё здзіўленне, ахвотна тлумачаць, што яшчэ летась было вырашана памагчы гаспадарам «Юнацтва» падрыхтавацца да сустрэчы Сусветнага фестывалю.

Яго дырэктар Сяргей Пагарэлаў працягвае пачаты хлопцамі расказ:

— Папрацаваць, зрабіць нешта карыснае — адна з традыцый «Юнацтва». Яе ініцыятарамі былі турысты самых першых заездаў. У нас ёсць падшэфны саўгас, якому мы памагам рабіць праполку ці ўбіраць ураджай — у залежнасці ад сезона. Заробленыя грошы моладзь пералічвае ў Савецкі фонд міру. А летась каля дзвюх тысяч рублёў было перададзена адсюль, з «Юнацтва», у фонд XII Сусветнага фестывалю.

Але не падумаіце, што ўсе 16 дзён — такая працягласць аднаго заезда — нашы госці толькі і робяць, што працуюць, — усміхаецца Пагарэлаў. — Хоць, безумоўна, у іх заўсёды мінімум вольнага часу і максімум самых розных спраў і клопатаў...

Каб пераканацца ў гэтым, я вырашыла адзін дзень поўнацю правесці ў «Юнацтве». Раніцай нас чакаў паход у Ратамку — на коннаспартыўную базу. Праз паўтары гадзіны мы вярнуліся ў «Юнацтва» і трапілі на адкрыццё выстаўкі-конкурсу «Прырода і фантазія». З галінак, шышак, імху турысты майстравалі забаўных звяркоў і казачных герояў. Пераможцаў шумна павіншавалі, уручылі кветкі, сувенеры і нават бралі ў іх на памяць аўтаграфі.

Пасля абеда на аўтобусах паехалі ў Мінск — на экскурсію ў мастацкі музей. А вечарам нас чакала сустрэча з вядомымі і пачынаючымі беларускімі паэтамі і кампазітарамі. Сустрэча аказалася творчай у поўным сэнсе: удзельнікі не толькі ўважліва слухалі, але і дэманстравалі свае таленты: выходзілі да мікрафона і чыталі ўласныя вершы, спявалі пад гітару тут жа, у цэнтры, складзеныя ім песні. Завяршыўся гэты дзень адпачынку танцавальнай праграмай у дыскацеці.

— Хто ж распрацоўвае праграму знаходжання ў «Юнацтве»? — спытала я ў Сяргея Пагарэлава, калі ўсе мае новыя сябры ўжо танцавалі.

— У значнай меры самі нашы госці. Хоць, вядома, тон, асабліва спачатку, задаюць супрацоўнікі цэнтры. Сярод іх ёсць экскурсаводы, культурна-асветніцкія работнікі, мастакі. Большасць маюць не толькі вышэйшую спецыяльную адукацыю, але і вопыт работы з моладдзю. А галоўнае, амаль усе яны, як і нашы госці, маладыя. А значыць, энергічныя, бадзёрыя, лёгкія на выдумку. Вось чаму кожны новы дзень у нашым цэнтры ніколі не падобны на папярэдні.

За дзесяць год, што прайшлі з адкрыцця Міжнароднага маладзёжнага цэнтры «Юнацтва», тут адпачыла амаль 200 тысяч юнакоў і дзяўчат з усяго Савецкага Саюза і з многіх іншых краін.

Наталля БУЛДЫК.

ВАРШАВСКИЙ ДОГОВОР: 30 ЛЕТ СЛУЖЕНИЯ ДЕЛУ МИРА

14 мая 1985 года исполнилось 30 лет Организации Варшавского Договора. За время своего существования она внесла решающий вклад в дело разрядки международной напряженности, сохранения и укрепления мира. Варшавский Договор — это мощный фактор сдерживания любителей военных авантур.

Знаменательной вехой на пути дальнейшего укрепления единства и сплоченности держав социалистического содружества явилась встреча в Варшаве высших партийных и государственных деятелей стран Варшавского Договора, состоявшаяся 26 апреля 1985 года. Ее участники решили продолжить действие Договора о дружбе, сотрудничестве и взаимной помощи еще на один срок.

I. ЧТО ПОБУДИЛО СОЦИАЛИСТИЧЕСКИЕ ГОСУДАРСТВА К СОЗДАНИЮ ОБОРОНИТЕЛЬНОГО СОЮЗА?

Если, оглядываясь на тридцатилетнюю ретроспективу, выделить самое главное и общее из широкого круга различий в подходе ведущих капиталистических и социалистических государств к вопросам обеспечения безопасности, оказывается: речь идет прежде всего о глубочайшем различии в подходе к роли военной силы в международных отношениях.

Вот как это выглядит конкретно: капитализм к нашим дням так и не смог предложить миру в качестве основы для обеспечения безопасности ничего, кроме ядерного «устрашения», ориентированного на достижение военного превосходства, на угрозу силой и ее применения, на новые и новые витки спирали гонки вооружений.

Социализм предложил другое: целостную концепцию разрядки международной напряженности. Концепцию, одной из основных целей которой была и остается цель — добиться, говоря словами известного советского специалиста в области военно-политической проблематики профессора Данила Прохоткина, «постепенного снижения относительной значимости военной силы в иерархии средств обеспечения безопасности», сужения сферы применения насилия.

Не противоречит ли это утверждение, в котором открыто, в лоб противопоставляются два подхода, исторической правде? Не противоречит ли оно самому факту 30-летнего существования Варшавского Договора, в такой же степени олицетворяющего совокупную военную мощь стран социалистического содружества, в какой совокупную военную мощь ведущих капиталистических государств олицетворяет Североатлантический договор?

САМЫЙ СТРОГИЙ СУДЬЯ — ИСТОРИЯ

Любое крупное политическое событие правильно может быть оценено только в конкретном историческом контексте: это аксиома. Давайте же попробуем восстановить исторический контекст появления двух противостоящих друг другу военно-политических союзов.

НАТО появилась на свет в 1949 году, на гребне первой фазы «холодной войны». США тогда уже обладали ядерным оружием, воплощенным в ядерные боеголовки. Боеголовки эти уже было на чем доставить к целям в СССР: Америка имела стратегические бомбардировщики, которых не имел в то время Советский Союз. Имела Америка и частотолковых военных баз по периметру СССР.

Угрожало ли американское атомное оружие Советскому Союзу? Напряжённость, без всяких оговорок: к тому времени уже было составлено несколько конкретных планов превентивной ядерной агрессии против СССР и ряда государств, вступивших на социалистический путь развития. Первый такой план был составлен менее чем через два месяца после ядерных ударов по Хиросиме и Нагасаки. Речь в нем шла о 20

целях на советской территории. Потом был план «Хафмун». (Командующие видами и родами войск США получили его под названием «Флитвуд» 1 сентября 1948 года, в девятую годовщину со дня начала второй мировой войны). В мае 1949 года был разработан план «Оффтэкл». Оценивая его «перспективы», специальный комитет под председательством американского генерала Х. Хармана деловито отметил: «Первоначальная фаза атомного наступления приведет к гибели 2 миллионов 700 тысяч человек и еще 4 миллионов в зависимости от состояния советских средств пассивной обороны. Будет уничтожено значительное количество жилищ, и поэтому проблема выживания для оставшихся из 28 миллионов жителей (70 промышленных городов) будет очень осложнена». Нужны комментарии?

Один, прямо относящийся к созданию НАТО, все же, очевидно, будет излишним. 5 апреля 1949 года, на следующий день после заключения договора о создании Североатлантического пакта, «Уолл-стрит Джорнал» позволила себе характерную констатацию. «Несмотря на всю пропаганду, Североатлантический договор действительно сводит к нулю принципы ООН».

ПРОТИВОВЕС НАТО, НО НЕ ТОЛЬКО ПРОТИВОВЕС

Итак, НАТО — мощная и совершенно определенно ориентированная военная машина — родилась в апреле 1949 года, когда атомной бомбы у СССР еще не было. (Сообщение ТАСС о том, что такое оружие появилось и у Советского государства, датировано 25 сентября того же года). Опасность этой новой фазы консолидации ведущих капиталистических государств для дела мира в Европе и во всем мире, очевидная для всех, кто умел смотреть на мир без антикоммунистических шор уже в 1949 году, стала совершенно очевидной пять лет спустя, когда декабрьская (1954 года) сессия совета НАТО приняла решение об оснащении вооруженных сил этого блока ядерным оружием. На свет появились Парижские соглашения, вошедшие в силу в мае 1954 года. Все это означало: в Европе сложилась новая политическая ситуация. Одним из самых драматических и самых опасных ее элементов было вступление в НАТО и в Западноевропейский союз Федеративной Республики Германии. ФРГ сразу же включилась в орбиту гонки вооружений и потребовала ни больше ни меньше как доступа к ядерному оружию. Напомню и еще одно обстоятельство, о котором, я убежден, далеко не все сегодня помнят. В 1954 году США и их партнеры отказались рассмотреть вопрос об участии СССР в Североатлантическом договоре, подтвердив тем самым замкнутость и агрессивность, антисоветскую направленность НАТО.

Короче говоря, к середине 50-х годов на карту по вине империализма оказались поставленными жизнь и свобода

народов социалистических стран, безопасность Европы, мир в мире. Новая угроза, чрезвычайная по характеру, продиктовала социалистическим государствам шаг чрезвычайный, экстраординарный, но совершенно необходимый в той конкретной исторической обстановке. 14 мая главы правительств 8 социалистических государств подписали в столице Польши коллективный союзнический Договор о дружбе, сотрудничестве и взаимной помощи, вошедший в историю как Варшавский Договор.

Сделавшие ставку на силу получили достойный ответ в виде надежного оборонительного щита, призванного служить прежде всего защите завоеваний социализма. И в то же время — и также прежде всего — защите мира в Европе.

Бессмысленно сравнивать Варшавский Договор с НАТО — это совершенно разные организации. Вот только несколько принципиальных различий, заложенных в эти Договоры. Мы говорили о закрытом характере НАТО — Варшавский Договор объявил себя открытым для любого государства, готового подписаться под его принципами. Какими? Прежде всего под заложенными в него обязательными «воздерживаться в своих международных отношениях от угрозы силой или ее применения и разрешать свои международные споры мирными средствами...» Добиваться «принятия эффективных мер к всеобщему сокращению вооружений и запрещению атомного, водородного и других видов оружия массового уничтожения». Стремиться «к созданию системы коллективной безопасности в Европе, основанной на участии в ней всех европейских государств, независимо от их общественного и государственного строя...»

Вот еще что чрезвычайно важно отметить: уже в час своего создания Варшавский Договор заявил о готовности прекратить свое существование, как только исчезнут причины, вызвавшие его появление.

Основанный в полном соответствии с духом и буквой Устава ООН, верный целям и принципам ООН, Варшавский Договор появился на свет не просто как военно-политический противовес НАТО, но как антипод Североатлантического договора, как инструмент укрепления мира и безопасности народов. Об этом свидетельствовали уже самые первые его мирные инициативы — и самые первые практические шаги. Вот только один из них, согласитесь, чрезвычайно непростой и чрезвычайно показательный: с мая 1955 года по май 1958 года численность вооруженных сил государств — участников Варшавского Договора была сокращена на 2 миллиона 477 тысяч человек. «Политика доброго примера» с первых дней существования Варшавского Договора была честным и открытым приглашением Запада к диалогу, к новому, соответствующему новым реалиям взгляду на вопрос о путях укрепления мира.

Юрий КАЗАКОВ.
(АПН).

Visit to a Sister City:

Detroit Council Members Report on Their Trip to Minsk

DETROIT

City Council members here recently visited Minsk, Detroit's sister city in the Soviet Union. In a report to the council last week they painted an impressive portrait of life there.

«The most important message we could bring back here», said Council President Erma Henderson, who was part of the delegation, «is that if there was anybody in the Soviet Union preparing for war, I don't know why they would, because only in peace could they accomplish what they are trying to do».

Vivid descriptions of a number of areas of development in the city of Minsk were reported in the roundtable presentation and in slides.

The Soviet Union's democratic method of electing — and removing, if necessary — representatives to the city's municipal government was of particular interest to the group. «Last year two representatives were removed because they did not live up to their promises», explained Councilwoman Mahaffey.

According to Councilman Clyde Cleveland, plans are underway to establish trade relationships between Detroit and Minsk. Trade with the Soviet Union has been severely curtailed since the 1978 Jackson-Vanik Amendment which banned the «favored status» trade relationship with the Soviet Union. However, the sister city status allows the amendment to be circumvented.

Following are excerpts from the report by Erma Henderson, president of the Detroit City Council:

The City Council of Minsk, one of Detroit's «Sister» cities, extended an official invitation to Detroit's City Council to visit the USSR during the Council's recess period from December 26, 1984, to January 6, 1985. A five-member delegation, which I headed as president of the council, included Councilmembers Maryann Mahaffey, Clyde Cleveland, Barbara Rose-Collins and John Peoples.

Minsk is the capital of Soviet Byelorussia, that republic's major administrative, economic, scientific and cultural center. Minsk is over 900 year old and today has a population of 1.5 million.

Since the emphasis in Minsk has been placed on planning and goal setting, it is worth pointing out that their goals are continually being met with, apparently, the full cooperation of the people.

We were exposed to many examples of how the Master Plan worked. The city is planned in a circle, then divided into areas where housing is the main development. Included are factories and other job sites, markets, shops, polyclinics, schools, theaters, recreation halls, parks and playgrounds; and they are

beginning to establish other innovative programs such as a Children's Cafe.

We visited two sites, and one even has a lighted walkway to «Outer Space», where goodies are sold at a minimal price and slot machines are in the vesti-

ring» space — bedroom, living room, dining room. All other so-called «common» space is free, including bathroom, kitchen, hallways, etc.

Textbooks and education, free to all, begin with kindergarten through the secondary grades (ages 7 to 19). Plans are to lo-

A great deal of emphasis is placed on providing facilities for athletic training, just as we saw in Olympic Village in Moscow and visited in several areas. In Minsk, we were able to visit a ski resort that, under the Master Plan, will receive special

school buildings that have been closed for lack of funds.

We were fortunate to be able to visit one of the polyclinics. They are strategically placed in every neighborhood so that no Minsk resident has to travel a great distance to reach free health care. They are much like some of our major hospitals, with departments in obstetrics, gynecology, pediatrics, oncology, heart and circulation problems and disease control. I was anxious to see the various modes of transportation. In addition to the automobile made largely in the Soviet Union, there are buses, trolley buses, trains and a subway. Their subway was assisted financially by the Central Soviet, and the money was made available when the population reached one million.

The engineering was developed in Minsk in a soft, below-surface area, which can be compared to the soft, sub-surface soil that we have in Detroit where it is impossible to dig deeply into the ground. The subway is bright as daylight. There are cushioned benches (in the stations) to accommodate the handicapped or the elderly, for there is truly no need for anyone else to sit down — you simply stand a few moments and you are on a train going to your destination. The fare is cheap so that everyone rides for almost free.

All the major points — Moscow, Minsk, and Leningrad — have major systems of transportation supplemented by the bus system, and in the larger cities, the movement of people is amazing. Millions of people, especially tourists, are transported over vast territories easily and quickly.

In Leningrad we learned that approximately a half million people were buried in what is one of the largest cemeteries in the world; not only due to World War II, but also due to the great freezing winter that took many lives during that period. People simply died so fast that there was no time to dig graves. We walked through that cemetery and there, as the head of the delegation, I placed flowers at the eternal flame and spoke words of comfort on behalf of Detroit citizens who would share in such deep sorrow.

If I regret anything at all regarding the trip, it was simply that we wanted to see and visit entirely too much for such a short period. They tried their best to accommodate us. They gave us every courtesy. The people were warm and friendly and eager to explain everything. They are also anxious to visit our city, and send a similar delegation for an equal amount of time so they can begin to build better friendlier and peaceful relations between their cities and ours.

Our trip is but a first step, but it takes a first step to make a road to peace and friendship.

By Pat FRY

The capital of Byelorussian SSR — Minsk is an ancient city with the history of more than nine hundred centuries. But no one who visits it for the first time believes that fact. The city looks quite young. And it is true, as during the centuries it was several times buried to the ground by the invaders. After the liberation of the Byelorussian capital from German fascists in 1941 there were left only several houses, all the rest were in ruins. But the citizens with the help of the Soviet people quickly rebuilt it and now Minsk is one of the most beautiful cities of the country.

On photos: One of the new residential areas; the House of the Workers of Arts in Minsk.

bule. The neighborhood is responsible for its own governance, and each area elects a councilperson to represent them on the citywide council.

The emphasis is on «service neighborhoods», with everything being planned in such a manner that residents in one of these areas feel confident that they are receiving the best of city services in their community.

In the recent period, under their housing plan, more than 50,000 units have been erected. People are assisted in relocation with the government assuming all responsibility. Throughout the Soviet Union, as in Minsk, rent is based on space known as «li-

wer the beginning age, next year, to six years.

There is a city commission to handle the problems of youth. The commission reviews cases brought before the body. Parents are held responsible. They can be fined and their employers are notified. All programs are reviewed frequently to see if youth needs are being met.

Children are given opportunities for outside programs during vacation periods. I was interested in a child-operated railroad for children, running through a beautiful park which is a vast wooded area where the natural landscape is protected.

funds for expansion, development, and worldwide promotion.

The delegatoin was a guets of a thrilling performance of very young people performing «master» selections on the piano, violins, by a string quartet, and on their folk instruments, which were skillfully featured. It was an hour of joy in a musical performance by children I shall never forget.

I discussed in our delegation how perhaps Detroit could return to its emphasis on music for our children. You will recall how, due to our financial crisis in education, most of the musical instruments have been stored for years, and there are

ХТО БЫЎ АЎТАРАМ «СЛОВА АБ ПАЛКУ ІГАРАВЫМ»?

БЕССМЯРОТНЫ ДОТЫК ДА ДУШЫ

СЭЛЕТА СПАЎНЯЦЦА
800 ГОД СЛАВУТАМУ ПОМ-
НИКУ ЛІТАРАТУРЫ УСХОД-
НИХ СЛЯВЯН, ПАЭТЫЧНАЙ
АПОВЕСЦІ «СЛОВА АБ
ПАЛКУ ІГАРАВЫМ». ПА РА-
ШЭННЮ ЮНЕСКО ЮБІЛЕЙ
БЕССМЯРОТНАГА ТВОРА
АДЗНАЧАЕЦЦА ВА УСІМ
СВЕЦЕ.

Усё пачалося з выпадку. У 1795 годзе перакрываваўся жыццёвыя сцэжкі заўзятага бібліяфіла А. Мусіна-Пушкіна і архімандрыта скасаванага Спаса-Яраслаўскага манастыра, які паціху спускаў налева манастырскую бібліятэку. Разышліся задаволенымі: адзін з пары дармавых чырвонаў у кішэні, другі з важным томам рукапіснага зборніка пад пахай. Няцяжка ўявіць здзіўленне тонкага знаўцы старажытнай пісьменнасці, калі сярод швытых у кнізе сачыненняў ён убачыў некалькі пажоўклых старонак з тэкстам мастацкага твора, змест якога моцна ўразіў яго шматфарбным суквеццем моўна-выяўленчых сродкаў. Гэта было невядомае дагэтуль нікому «Слова аб палку Ігаравым». Упершыню паэма была надрукавана ў 1800 годзе пад назваю «Ироическая песнь о походе на половцев удельного князя Новгород-Северского Игоря Святославича, писанная старинным русским языком в исходе XII столетия с переложением на употребляемое ныне наречие».

Адрэзу ж па выхадзе ў свет «Слова» выклікала да сябе вялікую цікавасць вучоных і аматараў высокай паззіі. За 185 гадоў, што мінулі пасля публікацыі твора, яму прысвечана звыш тысячы навуковых даследаванняў. І ва ўсіх ацэнках ідэйна-мастацкай вартасці «Слова» прысутнічаюць эпітэты найвышэйшай ступені: «высокамастацкае», «непераўзыходнае», «славутае», «найвыдатнейшае», «геніяльнае» і г. д. У мастацкіх адносінах «Слова» аднадушна прызнана унікальнай з'явай у сусветнай літаратуры. Сёння яго могуць прачытаць на сваёй роднай мове многія народы свету. На беларускую мову помнік двойчы перакладаў Янка Купала (прозаю ў 1919 і вершам ў 1921 гадах) і ў 1922 годзе — Максім Гарэцкі.

У аснову паэмы пакладзены няўдалы паход Ігара на полаўцаў. Сам па сабе гэты паход не ўяўляў у той час якой-небудзь значнай гістарычнай падзеі. Звычайны эпизод барацьбы з кочэўнікамі, што з пераменным каспэхам вялася ўжо доўгія гады. Аўтар скарыстаў яго як удалы прыклад для рэалізацыі сваёй задумкі: найбольш поўнага раскрыцця згубнага ўдзельнага сепаратызму князёў і неабходнасці згуртавання супраць ворагаў пагрозы. Шукаючы асабістай славы, Ігар заняўся агульнарускія інтарэсы. У выніку — поўны разгром і ганебны палон. Канчаецца паэма ўцэкамі параненага ў руку князя на радзіму.

Палыміна асуджаючы крамольную палітыку сучасных яму ўладароў («Князёвы міжусобіцы — згуба для нас ад паганых»), аўтар на канкрэтных гістарычных фактах даводзіць, што звады ніколі не прыводзілі да добра і ў мінулым: «Тады пры Алегу Гарыслаўлічу рассяваліся і раслі міжусобіцы... Тады на Рускай зямлі рэдка пляў аратай, але варанне пакрумквала часта, дзелячы труп'е між сабою». Асноўная ідэя твора — прызыў да згоды, да аб'яднання ў барацьбе са знешнім ворагам. Прарочае адчуванне аўтара ўпершыню

правільна зразумеў К. Маркс. У адным з лістоў да Ф. Энгельса ён гэтак сфармуляваў ідэю «Слова»: «Сэнс паэмы — заклік рускіх князёў да яднання якраз перад навалай манголаў».

Беларускага чытача «Слова» цікавіць яшчэ і тым, што ў ім змешчаны рэальны гістарычны матэрыял пра наш край. Даволі значнае месца ў творы адведзена легендарнай асобе полацкага князя Усяслава Брачыславіча, прызванага ў народзе за кемлівасць і здзіўляючую сучаснікаў здольнасць знаходзіць выйсце з крытычных сітуацый Чарадзеям. Згадваецца ў паэме і братазбойчая бітва 1067 года на беразе Нямігі, там, дзе яна цяпер у межах Мінска ўпадае ў Свіслач: «На Нямізе снапы сцялюць галавамі, малоцяць цапамі сталёвымі, жыццё кладуць на таку, душу веюць ад цела. Нямігі крывавыя берагі не дабром засеяны, засеяны касцямі сыноў рускіх».

Для беларускага даследчыка «Слова» цікава і з моўнага боку. Яшчэ вядомы рускі гісторык літаратуры, славіст і фалькларыст П. Бясоўнаў звярнуў увагу на наяўнасць у паэме многіх беларускіх паэтычных элементаў, моўных выразаў і асобных слоў. Паэт і этнограф Л. Кандратовіч (псеўданім У. Сыракомля) наогул атаясамліваў мову твора са старажытнай беларускай. Іншыя даследчыкі адзначалі блізкасць яе да ўкраінскай мовы. Відаць, бліжэй за ўсіх да ісціны стаяў М. Багдановіч. На яго думку, «Слова» — паўднёварускі помнік з устаўнымі беларускімі паданнямі. Пераважная большасць даследчыкаў лічыць яе старажытнай агульнарускія мовай. Пра што, між іншым, гаворыць і сам аўтар паэмы: «Ці не лепей было б, каб нам, брацця, пачаць старадаўнімі словамі тужліва апавесць...». Выходзіць, паэма пісалася той мовай, якая ўжо ў XII стагоддзі лічылася старою. Гэта была мова, на аснове якой склаліся сучасныя руская, украінская і беларуская мовы. Таму як па зместу, так і па мове «Слова» з'яўляецца агульнай спадчынай трох брацкіх народаў.

У «Слове аб палку Ігаравым» ёсць незразумелыя выразы, або, як іх называюць, цёмныя месцы. Адсюль розначытанне і разуменне асобных радкоў паэмы. Супярэчлівы меркаванні выказаны і на конт геаграфічнага знаходжання ракі Каялы, дзе адбылася бітва Ігара з полаўцамі. Адным са спрэчных пытанняў з'яўляецца і аўтарства паэмы. Дагэтуль імя аўтара ўсё яшчэ застаецца зманлівай і інтрыгуючай таямніцай гісторыі. Вось ужо амаль два стагоддзі некалькі пакаленняў гісторыкаў, этнографу, фалькларыстаў, літаратуразнаўцаў, мовазнаўцаў і нават біёлагаў марна б'юцца над гэтым гордым вазлом паэмы.

Выказана мноства далёкіх і блізкіх да ісціны здагадак, але ніводная з іх так і не пераадолела той мяжы, што адзяляе рабочую гіпотэзу ад навуковага факта, часта непрывабнага знешне, але дакладнага і бяспрэчнага.

Неабходна сказаць, што тэкс-талагічны даследаванні не намага наблізілі нас да вырашэння праблемы аўтарства. Аднак і дасягнутае ў высвятленні асобы геніяльнага спадкаемцы легендарных заснавальнікаў паэтычнай школы ўсходніх славян Баяна і Хадзыны, гэтых прарочых «салаў'еў старога часу», дазваляе з пэўнай доляй верагоднасці ўзнавіць некаторыя прагнастычныя моманты жыцця і штрыхі біяграфіі невядомага аўтара.

У тэксце «Слова» ёсць шэраг дэталей, удумлівы аналіз якіх прывёў даследчыкаў да думкі, што паэма напісана не толькі сучаснікам паходу Ігара, але і яго непасрэдным і, па ўсяму відаць, актыўным удзельнікам. Хто, напрыклад, акрамя відавочцы, мог дакладна ведаць, адкуль дзвюм ведцерам у час трагічнай бітвы русічаў з «паганымі палаўчанамі»? А ў «Слове» чытаем: «Вось ветры, Стрыбожыя ўнукі, павеялі... з мора на храбрае войска Ігаравы».

В. Тацішчаў у сваёй «Гісторыі расійскай з даўнейшых часоў» паведамляе, што Ігар уцякаў з палону «сам пяць». Не выключана, што адным з чатырох спадарожнікаў князя быў аўтар «Слова». Калі гэта не так, дык адкуль у апісанні акалічнасцяў уцэкаў здзіўляючы дакладнасцю падрабязнасці? Тут час і від пададзенага палаўчанінам Лаворам загадаў ўмоўленага сігналу, тут і луг, па якому ўцэкачы стрымгалоў ляцелі да рачнога трысняга. І імгла, што густой завесай ахінула зямлю, і сцюдзёныя росы на траве, прымятай збітымі капітамі прысталых коней, і здабыча ежы «к снаданню, полудню і вячэры» паляваннем на гусей і лебедзяў.

Не менш важкім і псіхалагічна пераканаўчым доказам таго, што аўтар перанёс усе нягоды паходу, знаходзячыся побач з Ігарам, з'яўляецца яго палкае стаўленне да апісаных падзей і надзвычай глыбокая эмацыянальная насычанасць кожнага эпизоду, кожнага слова паэмы. Так можа пісаць толькі чалавек пад свежым уражаннем бачанага і чутага, калі перажывае, як жывое, яшчэ стаіць перад вачамі, а вастрыга адчування не паспела перагарэць і асесці на дне сэрца халодным попелам разважлівасці. Гэтая акалічнасць пацвярджае думку, што першыя дзве часткі твора напісаны ў палоне, а трэцяя — пасля вяртання на радзіму.

І далей. Калі аўтар сапраўды ўдзельнічаў у паходзе, дык у якасці каго ён суправаджаў Ігара? «Песнотворцы», што па сведчанню Кірылы Тураўскага, дарэчы, сучасніка герояў «Слова», цешылі песнямі і іграю на гусях князёў? Ададанага слугі? Паплечніка-аднадумца? Хутчэй за ўсё ў якасці апошняга, але крыху ў іншым значэнні гэтага слова. Ён быў дружыннікам. Між іншым, пра гэта сам аўтар, як кажуць, перадае адкрытым тэкстам: «На Каяле святло цыма пакрыла... А мы ўжо, дружина твая, не знаём вясёласці».

Ідэйная накіраванасць і змест паэмы, яе архітэктоніка, лірычны і рытарычны адступленні, арганічны сінтэз кніжных і фальклорных вобразна-выяўленчых сродкаў, высокая моўная культура, знаёмства з гісторыяй, дасканалае веданне тагачаснага ўзбраення, у тым ліку і таго, што «стреляша жывым огнем» або, як сказана ў «Слове», «смагу мыкаючы в пламяне розе», і, нарэшце, шырокі дзяржаўны круггляд, самастойнасць мыслення, высокая культура, усебаковая адукацыя выдаюць у ім чалавека надзвычайнага таленту або шчодра надзеленага прыродай самавука.

Звычайны грыдзь — радавы воін з малодшай дружны не змяшчаецца ў рамках прыведзенай характарыстыкі. Верагодней за ўсё — перад намі вогнішчанин — княскі муж са старэйшай дружны, член княскага вогнішча, якое пастаўля-

ла камандзіраў «воёў» — ваявод і тысяцкіх.

І яшчэ адзін паказальны штрых. Аўтар адкрыта асуджае ўдзельны сепаратызм Ігара, імкненне на шкоду агульнай справе да славы і занябданне ім ідэалаў Любечскага з'езда, дзе князі пакляліся, «цэловаша хрэсты», не губіць, а супольна бараніць Рускую зямлю. Разам з тым на ўзроўні асабістых адносін ён выказвае да Ігара шчырую сімпатыю, якую прасякнута «Слова». Такія адносіны звычайна маюць трывалую аснову: зямляцтва, даўняе знаёмства, той жа «пуд солі», што з'ядаюць, робячы адну справу, удзячнасць за якую значную паслугу...

Затым сфера пошуку пашырылася і скіравалася на шлях супастаўлення тэкста паэмы з летапісамі і іншымі старажытнымі гісторыка-літаратурнымі помнікамі, а таксама з пяцітомнай «Гісторыяй Расійскай», якую В. Тацішчаў напісаў на падставе унікальных айчынных і замежных крыніц, частка якіх, у тым ліку Полацкі і Чарнігаўскі летапісы, да нашых дзён не зберагліся. Даследчыкі спадзяваліся знайсці ў багатай пісьмовай спадчыне Кіеўскай Русі хоць які-небудзь след чалавека, які падобна аўтару «Слова» ўдзельнічаў у 1185 годзе ў паходзе на полаўцаў, уваходзіў у склад старэйшай дружныны, быў блізка да Ігара і знаходзіўся разам з ім у палоне, добра ведаў зброю, вызначаўся высокай для свайго часу культурай і адукацыяй.

У поле зроку дапытлівых даследчыкаў трапіў тысяцкі Рагуіл (Рагуїла), або Рагуіл Дабрыніч, як яго неаднаразова і паважліва называюць летапісы і «Гісторыя Расійская» В. Тацішчава. У адным выпадку ён названы баярынам: «паслаў да баяр сваіх: Рагуїла Дабрыніч, Міхайлы і Давіда».

Супастаўленне летапіснага Рагуїла з аўтарам «Слова», такім, якім ён паўстае перад намі са старонак паэмы, ураджае супадзеннем шматлікіх фактаў, падабенствам светапоглядаў і біяграфічных звестак.

З «Гісторыі Расійскай» мы даведваемся пра выдачу Ігарам дачкі тысяцкага Рагуїла за палаўчаніна Лавора. Як атрымаўся, што дачка такога чалавека пайшла замуж за «паганана палаўчаніна», аднапалемнікамі якога ў той час маткі палохалі непаслухмяных дзяцей? Ды і аўтарытэту Ігара было замала, каб прымусяць бацьку аддаць родную дачку за чужынца насуперак яго волі. Без згоды Рагуїла тут не абыйшося, бо ён быў не тым чалавекам, які б сцяраў такую абразу. Яго высокая становішча і аўтарытэт, а, магчыма, і знатнае паходжанне ў дастатковай меры гарантавалі яго асабістую незалежнасць і баранілі ад княжаскага самавольства, тым больш у сямейных пытаннях. Ды і ўласнае пачуццё гонару не дазволіла б яму скарыцца перад несправядлівымі дамаганнямі князя і стаць пасмешышчам у вачах дружныны.

Спашлёмся на такі эпизод з біяграфіі Рагуїла, які ў нейкай меры раскрывае яго характар і адначасова высвятляе ўзаемаадносіны паміж князем і яго тысяцкім. У 1169 годзе Уладзімір Мсціславіч, унук Уладзіміра Манамеха, змовіўся з берандзеямі і полаўцамі супраць вялікага князя кіеўскага. Рагуїл рашуча адмовіўся ўдзельнічаць у братазбойчай вайне з чыста палітычных меркаванняў і разам з мужамі Міхайлам і Давідам адказаў князю: «О се-

бе еси, княже, замыслил, а не едем по тебе, мы того не ведали». Ён, як і аўтар «Слова», адмоўна ставіўся да міжусобі і быў перакананым прыхільнікам яднання князёў вакол кіеўскага вялікакняжаскага прастола. Рагуїл, нягледзячы на сваю 22-гадовую службу ва Уладзіміра Мсціславіча, пераўз і амаль на 16 гадоў знік з палітычнай арэны. Магчыма, увесь гэты час ён служыў у якога іншага князя ці жыў у сваёй вотчыне на Чарнігаўшчыне, у прыватнасці, у Ноўгарад-Северскім, дзе з 1178 года княжыў Ігар. Забягаючы ўперад адзначым, што ў гэтым годзе дзе пазней жылі і «сталі вялікімі сыны Лавора і дачкі Рагуїла».

Імя Рагуїла зноў усплывае на гістарычным гарызонце ў сярэдзіне 80-х гадоў XII стагоддзя, на гэты раз мы бачым яго на пасадзе тысяцкага ноўгарад-северскага князя Ігара. Будучы адным з вопытных і аўтарытэтных военачальнікаў Ігарава войска, тысяцкі Рагуїл па сваёму становішчу абавязаны быў удзельнічаць у паходзе.

Як вядома, 12 мая 1185 года Ігар трапіў у палон і, па сведчанню В. Тацішчава, уцёк са стана Канчака «сам пяць». Другім пасля Ігара, безумоўна, быў непасрэдным арганізатар уцэкаў і праваднік палаўчанін Лавор. А астатнія тры? Хто яны?

Гістарычныя крыніцы прама не называюць іх імёнаў. Але ў Іпацьевскім летапісу ёсць скупыя звесткі пра падрыхтоўку ўцэкаў. Наладзілі кантакт і вялі перагаворы з Лаворам сын тысяцкага Рагуїла і Ігаруі каляношы — людзі менш прыкметныя, і іх сустрэчы з Лаворам не так кідаліся ў вочы. Яшчэ два. Выходзіць, пяты быў якраз Рагуїл.

Цяпер зразумела, чаму Рагуїл згадзіўся аддаць дачку за Лавора: палаўчанін выратаваў не толькі жыццё шасцідзесяцігадовага тысяцкага, а і жыццё яго сына, магчыма, адзінага прадаўжальніка роду.

Паколькі з усёй шчаслівай пяцёркі найбольшае падабенства з аўтарам «Слова» мае Ігаруі тысяцкі, дык па законах фармальнай логікі мы павінны былі б прызнаць Рагуїла старажытным «Слова». Такі зыход як бачым, напрошваецца нібыта сам па сабе і з'яўляецца перапыткай найбольш пераканаўчым завяршэннем прабылемы. Але сапраўдныя навукоўцы — народ страшэнна абачлівы. Таму нават самыя заўважылія прыхільнікі Рагуїла ўстрымаваюцца ад беспалемнага прызнання яго аўтарам, аспярожна называючы гэту канцэпцыю перспектыўным напрамкам у агульным рэчышчы даследавання «Слова». І ні ў якім разе не выдаюць яе за ісціну ў апошняй інстанцыі. Для гэтага яшчэ трэба шмат што зрабіць. Ну, хоць бы, напрыклад, даказаць адкінуць іншыя версіі. Адна з іх, між іншым, прыпісвае аўтарства сыну Рагуїла аб'явіў Патрабуе аргументаваў некаторымі вучонымі сумненне ў дакладнасці асобных звестак «Гісторыі» В. Тацішчава.

А пакуль што пошук працягваецца. Каго карануе Каліона залатым вянок патрыярха эпічнай паззіі, пакажа будучыня. Хоцаца верыць, што дапытлівы розум чалавека адшукае ў васьмісотгадовай тоўшы часу імя аўтара «Слова», шчасна сусветнага значэння, паэтычная стыхія якога і цяпер хвалюе людзей, бо сапраўднае «паэзія» — заўсёды непаяўнанасць, якіясьці бессмяротны дотык да душы».

Станіслаў ЦЯРОХІН.

САВЕЦКІ БАЛЕТ У БЛІЖЭЙШЫМ ДЗЕСЯЦГОДДЗІ

НАРАДЖАЮЦЦА НОВЫЯ ІМЁНЫ

Сёлетні год аб'яўлены ЮНЕСКО годам моладзі, стаў і годам чарговага маскоўскага Міжнароднага конкурсу артыстаў балета, які адбудзецца напярэдадні Сувеснага фестывалю моладзі і студэнтаў.

Гэты конкурс, несумненна, выявіць новыя імёны, дазволіць заявіць аб сабе новаму пакаленню выканаўцаў, на рахунку якіх не адна галоўная партыя ў спектаклях Вялікага тэатра. А. Ліпа на даўна дэбютаваў у ролі Прынца ў балете Чайкоўскага «Шчаўкунок». У актыве А. Фадзеева партыя Жана дэ Брыена — у «Раймондзе» Глазунова, Парыса — у «Рамэа і Джульеце» Пракоф'ева, Макбета ў аднайменным балете Малчанава. Н. Ананішвілі ўжо стаяла на Адэту-Адэлю ў «Лебядзіным возеры» Чайкоўскага і Кітры ў «Дон Кіхоте» Мінкуса. А нядаўні выпускнік Макоўскага харэаграфічнага вучылішча, востра-гратэскавы акцёр Г. Таранда меў шумны поспех як першы выканаўца роляў Яшкі ў «Залатым веку» Шастаковіча і Абдэрахмана ў «Раймондзе»

Глазунова — найбольш буйных прэм'ерах тэатра апошніх год.

Асабліва хачу падкрэсліць, што ў маладых артыстаў вельмі высокая «школа». Размова ідзе пра чысціню ліній танца, акадэмічную завершанасць рухаў, дакладнасць пластычнага малюнка ролі. Гэтым вылучаюцца, напрыклад, Ліпа і Фадзеева, якім уласцівыя эlegantны стыль і прыгажосць формы. Яны тыповыя класічныя танцоўшчыкі рамантычнага плана, ідэальныя «балетныя акцёры» іх амплуа. У адрозненне ад сваіх папярэднікаў, якія імкнуліся да атлетычнай віртуознасці танца, ярка выяўленай героіні страцей і пачуццў, сённяшнія маладыя героі балета больш цэняць прыгажосць, і, магчыма, яны больш тонкія эмацыянальна, нягледзячы на тое, што кожны з іх валодае сакратамі вышэйшай танцавальнай «матэматыкі».

Прыцягвае ў моладзі і шырыня творчага дыяпазону. Так, Марына Былова, якая зарэкамендала сябе ў паўкласічнай партыі Люські з

«Залатога веку», а затым стварыла яркі, востры вобраз куртызанкі Эгіны ў «Спартаку» Хачатурана, у ролі адной з сябровак Раймонды паўстала балерынай класічнага стылю, адзначанага строга і чысцінёй формы. Першыя дзве буйныя ролі Ананішвілі — Адэта-Адэлія і Кітры — па даўняй традыцыі належаць да розных амплуа, і, здаецца, толькі праслаўленай Маі Плісецкай удалася іх «сумяшчаць».

Лірыка-камедыйны пачатак уласцівы танцу Архіпавай. Юнацкая парывістасць назіраецца ў танцы Салаўева, хлапчуковае аблічча якога часам «не вяжацца» з вобразамі «грозных» персанажаў, якія ён увасабляе: Красам у «Спартаку», Тыбальдам у «Рамэа і Джульеце». Але часам у парадаксальнасці такіх спалучэнняў і выяўляецца індывідуальнасць артыста.

У работах маладых прыцягвае многае. І свядомасць у вырашэнні вобраза, і імкненне да глыбокага спасціжэння характару, і пошук свайго падыходу да ролі. Але ранняя прафесійная сталасць патрабуе ад іх яшчэ больша-

га інтэнсіўнага пошуку свайго погляду на свет ва ўсёй разнастайнасці яго праблем. І галоўнае — набыццё грамадзянскай сталасці. Размова ідзе не толькі пра выдатнае валоданне «школай», але і пра пастаноўку задач больш шырокага маштабу — пошук духоўнага, змястоўнага асэнсавання асноў майстэрства, падпарадкавання танца раскрыццю сур'ёзных ідэйна-мастацкіх праблем.

Сёння фарміруецца новае пакаленне майстроў, якія і будучы задаваць «тон» у савецкім балетным тэатры бліжэйшага дзесяцігоддзя. І працэс гэты, вядома, не абмежаваны рамкамі Вялікага тэатра, хоць гэты калектыў у значнай ступені вызначае вядучы тэндэнцыі ў развіцці балетнага выканаўчага майстэрства.

Важна тое, што ў стварэнні новых па гучанню вобразаў маладыя акцёры абаніраюцца на вопыт прызнаных майстроў савецкай харэаграфіі: Марыны Сямёнавай і Галіны Уланавай, Маі Плісецкай і Раісы Стручковай, Мікалая Фадзеева і Уладзіміра Васільева і многіх іншых. У гэтай пераемнасці традыцый, пераемнасці творчага вопыту пакаленняў — залог паспяховага росту моладзі, а значыць, і плённага развіцця савецкага балетнага тэатра ў цэлым.

Аляксандр ДЗЯМІДАЎ,
тэатральны крытык.

КНИГА НА СЛУЖБЕ МІРУ І ПРАГРЭСУ

Пад такім дэвізам сёлета з 10 па 16 верасня ў Маскве адбудзецца пятая міжнародная кніжная выстаўка-кірмаш. Яна праводзіцца Дзяржаўным камітэтам СССР па справах выдавецтваў, паліграфіі і кніжнага гандлю, Усесаюзным агенствам па аўтарскіх правах і Усесаюзным аб'яднаннем «Міжнародная кніга» пры актыўным удзеле іншых ведамстваў, грамадскіх арганізацый і творчых саюзаў.

На маючым адбыцца міжнародным кніжным форуме шырока будзе прадстаўлена літаратура ўсіх дзесяці выдавецтваў Савецкай Беларусі, якія выпускаюць штогод звыш трох тысяч твораў кніг агульным тыражом больш за 50 мільёнаў экзэмпляраў.

Экспазіцыя рэспублікі ўключае кнігі самай разнастайнай тэматыкі. Гэта выданні, што раскрываюць глыбока гуманную міралюбівую ўнутраную і знешнюю палітыку КПСС і Савецкай дзяржавы, паказваюць перавагі сацыялізму, расказваюць пра сацыялістычную дэмакратыю, спраўдныя правы і свабоды грамадзян СССР, дасягненні БССР у развіцці эканомікі, навукі і культуры. Сярод твораў гэтай тэматыкі — аповесці і апавяданні пра У. І. Леніна, кнігі «Вялікі Кастрычнік у Беларусі», «Духовны свет савецкага чалавека», «Перавагі савецкага ладу жыцця», «Марксісцкая сацыяльная дыялектыка», «Слоўнік прыкладной сацыялогіі» і інш.

Паўночна цікавасць для ўдзельнікаў міжнароднай выстаўкі мае літаратура, прысвечаная Вялікай Айчыннай вайне, гераічнаму подзвігу савецкага народа ў гады барацьбы з фашызмам. Гэта трохтомная гісторыя «Усенародная барацьба ў Беларусі супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў у гады Вялікай Айчыннай вайны», «Нацысцкая палітыка генацыду і «выпаленай зямлі» ў Беларусі. 1941—1944», «Піянеры-героі» — пра дзяцей — удзельнікаў Вялікай Айчыннай вайны, зборнік успамінаў пра слаўную дачку беларускага народа В. Харужую.

Актуальныя праблемы барацьбы за мір, выкрыццё антынароднай, рэакцыйнай сутнасці палітыкі, ідэалогіі і маралі імперыялізму раскрываюцца ў такіх работах, як «Неакананілізм: сацыяльна-палітычныя мэты і метады экспансіі», «Стратэгія адзернага авантурызму», «Зброя асуджаных: псіхалагічная вайна ў глабальнай стратэгіі імперыялізму», «Лацінаамерыканскі фашызм сёння».

Вялікае месца ў экспазіцыі адведзена мастацкай і дзіцячай літаратуры. Тут будучы прадстаўлены творы класікаў беларускай літаратуры, прызнаных празаікаў і паэтаў, маладых літаратараў. Наведвальнікі выстаўкі змогуць пазнаёміцца з новымі кнігамі: М. Танка «За маім сталом», І. Шамякіна «Петраград — Брэст», П. Панчанкі «Лясныя воблакі», В. Быкава «Знак бяды», Я. Брыля «Сёння і памяць», Н. Гілевіча «Родныя дзеці», У. Караткевіча «Чорны замак Альшанскі», «Дзікае паляванне караля Стаха», І. Пташнікова «Алімпіада», В. Зуенка «Луком'е», Я. Сіпакова «Успіхнісі мне», Э. Скобелева «Катастрофа» і многімі іншымі творами.

Выдатна аформлена літаратура для дзяцей усіх узростаў груп. У гэтым раздзеле сабраны лепшыя творы беларускіх аўтараў, зборнікі беларускіх народных казак, выданні серыі «Казка за казкай», у якой прадстаўлены казкі народаў СССР, краін сацыялістычнай сроджэннасці. Ёсць тут і кніжкі-цацкі, кніжкі-расфарбоўкі, серыя «Бібліятэка дзіцячай літаратуры народаў СССР».

На міжнароднай выстаўцы-кірмашы будзе шырокі выбар літаратуры па навуцы і тэхніцы, эканоміцы, прамысловасці, сельскай гаспадарцы, медыцыне, культуры быту і вольнага часу, дамаводства, спорту, выяўленчаму мастацтву.

Прадстаўнікі замежных выдавецкіх фірм, аўтарска-прававыя органы і ўстановы могуць атрымаць поўную папярэднюю інфармацыю аб літаратуры Савецкай Беларусі праз Усесаюзнае агенства па аўтарскіх правах і яго аддзяленне ў г. Мінску.

Падаем адрас Беларускага аддзялення Усесаюзнага агенства па аўтарскіх правах:
220005, г. МІНСК, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 29.

прэм'еры, выстаўкі, сустрэчы

ТВОРЧЫ ВЕЧАР АКТРЫСЫ

Творчы вечар народнай артысткі СССР А. Клімавай сабраў у Доме работнікаў мастацтваў нямала прыхільнікаў гэтай таленавітай актрысы, якая ўжо многа год плённа працуе на сцэне Дзяржаўнага рускага драматычнага тэатра БССР імя М. Горкага.

А. Клімава нагадала шмат якіх эпізоды са свайго творчай біяграфіі, выканала маналогі са спектакляў «Вішнёвы сад», «Марыя Сцюарт», «Салодкагалосая птушка юнацтва» і іншых, прачытала ўрывак з паэмы М. Алігер «Зоя», вершы савецкіх паэтаў.

Студэнты чацвёртага курса акцёрскага факультэта Беларускага дзяржаўнага тэатральна-мастацкага інстытута, кіраўніком якога з'яўляецца Аляксандра Іванайна, прадэманстравалі сваё майстэрства — паказалі ўрывкі са спектакляў, выканалі арый з опер, песні і танцы.

Адбыўся прагляд дакументальнага фільма «Актрыса — мая прафесія», які расказвае пра творчы шлях А. Клімавай.

ПАЭТ З ЮГАСЛАВІ

Мінск наведаў югаслаўскі паэт і перакладчык, дырэктар бялградскага выдавецтва «Нова кніга» Момчыла Джэркавіч. Ён даўно звязаны з беларускай літаратурай, перакладае паэзію. У прыватнасці, пераклаў на сербска-харвацкую мову кнігу паэзіі А. Куляшова, нейзабаве выйдзе зборнік М. Танка. Госць меў гутарку з першым сакратаром праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі Н. Гілевічам, сакратарамі праўлення В. Зуенкам і І. Чырынавым.

На развітанне Момчыла Джэркавіч сказаў: — Паэзія з'яўляецца павінна ісці наперадзе ва ўзаемных кантактах. І паколькі так і адбываецца, то павінна даваць найбольшае і найшырэйшае ўяўленне пра народ, які прадстаўляе. Таму я лічу сваім абавязкам даносіць паэзію беларускай да югаславаў.

ЗГАДВАЮЧЫ ДАРАГО

Вядомы савецкі паэт Канстанцін Ванішэнкін выпусціў у выдавецтве «Советский писатель» мемуарна-аўтабіяграфічную кнігу «Пошукі сябе». Гэта зборнік артыкулаў — роздумяў аб пройдзеных шляхах-дарогах, сустрэчах з вядомымі літаратарамі, дзеячамі мастацтва, культуры, таксама ў ім змешчаны словы пра сяброў-таварышаў.

Заслугоўваюць увагі ўспаміны «Мінская завіруха», са старонак якіх пайстае вобраз народнага паэта Беларусі Пётруся Броўкі — найперш як чулага, уважлівага і спагадлівага чалавека. «Сэрца Васіля Быкава» — згадкі аб сустрэчах з народным пісьменнікам Беларусі Васілём Быкавым, прыязнае слова пра таварыша, які плённа працуе на ніве савецкай літаратуры.

УСПАМІНЫ ПРА ЮРКУ ГАЎРУКА

80-годдзю з дня нараджэння вядомага беларускага перакладчыка, паэта Юрка Гаўрука быў прысвечаны вечар, што прайшоў у Доме літаратара. Выступаючыя расказвалі пра

жыццё і творчы шлях Ю. Гаўрука, яго ўклад у развіццё перакладчыцкай справы ў рэспубліцы, пашырэнне творчых кантактаў і ўзаемасувязей беларускай літаратуры, дзяліліся ўспамінамі.

На вечары гучалі вершы Ю. Гаўрука, урывкі з яго перакладаў.

НОВАЯ ПАСТАНОВКА

Лайфрат прэміі Ленінскага камсамола Беларускай ўсесаюзных фестывалю самадзейнай творчасці працоўных народны тэатр Палаца культуры Мінскага трактарнага завода паказаў прэм'еру спектакля на п'есе А. Асташонкі «Камедыянт». Яна прысвячаецца В. Дуніну-Марцінкевічу і расказвае пра адзін з эпізодаў яго жыцця.

Мінчане цёпла прынялі новую пастаноўку самадзейнай трупы.

ВЫПУСЦІЛА ФІРМА «МЕЛОДИЯ»

Усесаюзная фірма грамзапісу «Мелодія» падрыхтавала шэраг новых дыскаў, сярод якіх і грамзапіс «Салаўі Хатыні». На ёй запісаны песні беларускіх кампазітараў У. Алоўнікава, А. Багатырова, У. Будніка, Я. Глебава, У. Дарохіна, І. Лучанка, Ю. Семлянкі, Э. Ханка, Л. Захлеўнага, якія ўспраўляюць перамогу савецкіх людзей над фашызмам, гучаць рэквіемам загінуўшым, прысвячаюцца сучаснаму, мірнаму жыццю рэспублікі.

Аб жорсткасці свету, дзе пануе капітал, аб барацьбе, любові і вернасці, аб надзеі на шчасліваю будучыню чалавецтва расказвае новы спектакль «Гэты жорсткі свет...», пастаўлены ў Магілёўскім абласным драматычным тэатры на п'есе Георгія Зубкова.

НА ЗДЫМКУ: сцэна са спектакля.
Фота М. ЖАЛУДОВІЧА.

